

רעג

הלכות ערובי תחומין סימן תח

[א] ויש אומרים דאפילו פלטה מדתו באמצע העיר (ב) (יא) מהלף בכל העיר פלטה, אבל לא חוצצה לה, (יב) ויש להקל (טו) והגהות טיימור זכ"ו מה"ש בשם סמ"ק ורש"י. ואם פלטה מדתו בסוף העיר, ואף-על-גב דצדו עבוד לקני העיר, כל העיר כארבע אמות, דלא אקרינן עבוד של העיר פער (יג) להחמיר (המגיד פכ"ו מהלכות שבת). כל מקום שהגיה צרוב תחומין ויש לו אלפים לכל רוח, אסור לו לילף (יד) לצפון ולדרום רק (טו) נגד רחב המקום שקנה בו שביטה, ואם אינו רק ארבע אמות, כגון (טז) שאין הערוכב ברשות-התחיר, אסור לו לילף לכל רוח אלפים רק (יז) "ברחב ארבע אמותיו עם זיוותיהו, *פדלעיל סימן שצח סעיף ב; (יח) *ומקל מקום אם פלטה המדה (יט) סוף העיר

שערי השוקה

[א] ויא' דאפילו פלטה, אפי"ש שאין לו רחב כ"כ נגד המקום כו. ועין בני"ב מ"ח סימן : מ"ש להלכות מדבר רמ"א אלה ויש

באור הלכה

שבעיר גדולה לא יוכל להניח ערוכב כלל מפני שאלפים של ביתו הם פלים בתוך העיר, וכמו שהפסקתי לעיל על העלתי-שבת, ואם בצדקתה שיהא בביתו השקטות סמוך לחומת העיר הוא גסרן דבר חדש, וכגון זה הנה להו להפוסקים לפירוש, וכן ראיתי בספר בגדילישע שפסקה על זה [והנהי' כל מה שהצרכני הוא רק לדעה הראשונה, ודלענין שיהיה לכלי עלמא מש להקל להניח הערוכב בסוף האלפים מהעיר, וגם העלתי-שבת יודה לזה]. ועל-כן נראה להלכה, אף והאלף רפה פמב ויש להחמיר (ע) נדעת הטחבר משיח' והוא דעת רב הראשונים וכן הסכים בספר בית-מאיר, מקל מקום לענין זה שישעבוד להיות בביתו-השמשותף נוקא בסוף העיר, נראה לענין דעמי דאין להחמיר, וכן נודאי יש לסמוך על דעת הרמ"א שפסקל בהש"א-אומרים, דאפשר דגם נדכ"פ"ו מודה בזה, וכפי שצראה מפשטיו דברי הפנ"א-בכ"ה שכתב בדעתו, וכמו שכתבנו: * ברחב ארבע אמותיו. עין משנה ברורה מה שקטבנו דאשר מלוי הקרנות יהיה לו מדה תחומו טבלא מרבעת של ארבעה אלפים ארבע אמות על ארבעה אלפים וארבע אמות, וכן מה שכתבנו דע' שעור רחב תחומו שהוא ארבעה אלפים סמוך לילה בכל השטח הזה ואף מדרום לצפון לכלי עלמא, כל זה מבאר בכל האחרונים, והוא פשוט בפרוסקים ובשלחן-ערובי סימן שצח דמקלאין הקרנות כטבלא מרבעת ויכול זה השעור סמוך להלף לארבעה תלפיהו, ואף דברבני יונתן לכאורה אינו משמע פן והאלף רפה פמב חזק לדבריו מדברי תד"ב (ע). עין שם, אבל בכל הפרוסקים פשוט פמו שפסקנו, וכן פשוט שארי אחרונים גם דעת רבנו יצחק, וכן מוכח מהנ"ב"ם ריש פרק כו דכל הטבלא מרבעת הוא שעור תחומו ומסר לילה בה פמו בעיר גופא אף שפדלעה הרבה, וגם יש סעד לזה מהמג"א, דלמאן דאשר תחום אלפים דאורוקא וילפינן ממגריש הלום, הלא פשוט דכל השטח שכן להעיר ולא דרוך מצמצם של ארבע אמות, נדעת הר"ב"ו באמת צריה עין ללשכ סבדו היטב והוא דעת ויחידאה: * פדלעיל סימן שצח סעיף ב. טעתי-סופר, וצריך לומר שצ"ש סעיף ז': * ומקל מקום אם פלטה המדה (כ). עין במשנה ברורה שפסקנו דנחשבת כל העיר כארבע אמות אפילו

באר היטב

(ב) מהלף. הואיל וכן פה, אבל הגיע לעיר אחרת וכלתה מדתו באמצע העיר אסור להלף יותר וט"ט טל פלטה ע"י זריקה

משנה ברורה

הסמוך בתוך אלפים למקום ערובי: (יא) מהלף בכל העיר, דקבידא להו, דאף שהגיה צרוב נחוק אלפים מביתו שבעיר, הואיל וכן בתוך העיר נחשבת כל העיר (כארבע אמות) לענין שיהיה מטר להלף בכלה, וכל-ישפן לחזר לביתו, אבל לענין מדה התחום, גם לדעה זו משיבין העיר במדה אלפים כיון שפלטה מדתו פחצי העיר, ולכן אסור להלף חוצצה לה פלטה. וכל זה (ב) פער שצ"ן פה, אבל אם לן במקום שביטתו וקלה מדה אלפים שלו באמצע העיר, או שלן בעיר זו והגיע מדתו פחצי עיר אחרת, אין לו להלף אלא עד מקום שקלה מדתו לכלי עלמא. ועל-ידי זריקה מטר לטלטל בכל העיר אם היתה רשות-החיר, וכמבאר לעיל סימן הג, עין שם [אחרונים]: (יב) ויש להקל. וכן כתבו (יג) ה"ב"ח ושאר אחרונים (ע): (יג) להחמיר. רוצה לומר, דנימא דתוי פכלה מדתו באמצע העיר, משום דצדו יש עבור לקני העיר, דלא אמרינן עבור של העיר בעיר אלא להקל (ע) על מדה התחומין ולא להחמיר, (נראה דבזה על-פ"פנים לא חשיבין העבור עם העיר כארבע אמות, אמנם אם פלטה מדתו בסוף העבור, פשוט הנחשב הכל כארבע אמות ומתחיל מדתו מסוף העבור וחוצצה: (יד) לצפון ולדרום. והוא הדין לכל רוח, ומשום מסקנת דבריו שבסוף הג"ה הזכיר צפון ודרום: (טו) נגד רחב המקום. רוצה לומר, אם היה פכות או פער, אף שהיא יותר גדולה, נחנין לו אלפים לכל רוח נגד רחב המקום ההוא, ואחר-כך מוכיפין לו גם-כן זיוותיהו למלאה שיהיה פטבלא מרבעת ודמה שפמב הרמ"א עם זיוותיהו ופדלעיל וכו', גם על זה קאין, אבל לא יותר: (טז) שאין הערוכב ברשות-התחיר. רוצה לומר, אלא (יג) הגיה צרוב בשונה: (יז) ברחב ארבע אמותיו. וזהו רחב תחומו שחופס בכל צד אלפים אמה נגד מקום שביטת האדם שהוא ארבע אמותיו. אכן פכר מבאר לעיל בסימן שצח סעיף י, ששמלאין הקרנות כל קרן פטבלא מרבעת של שני אלפים, והוא מה שכתב הרמ"א עם זיוותיהו, נמצא שפרת תחומו אחר מלוי הקרנות מכל צד נעשה פטבלא מרבעת של ארבעה אלפים אמה עם ארבע אמות על ארבעה אלפים אמה וארבע אמות, ובכל שטח זה מטר לו להלף. אכן אם היתה מקום שביטתו גדולה, כגון פער שמתוקת אף אמה ברהבה וברחבה, יהיה מדה תחומו טבלא של חמשה אלפים על חמשה אלפים, וכן פהאי גונא: (יח) ומקל מקום אם פלטה המדה וכו'. רוצה לומר, דאף שכתבנו דאין לו רק רחב ארבע אמות נגד מקום שביטתו, מכל מקום אם פגע עיר בתחומו וכלתה מדתו בסופה, נחשבת כל רחבה כארבע אמות אפילו אם היא מתוקת יותר מארבעה אלפים אמה: (יט) סוף העיר. אבל אם קלה מדתו באמצע העיר, אף לדעת הלש"א-אומרים הג"ל שקאם לן בעיר מטר

שער הצימן

(א) ואם הנה בביתו-השמשותף לכד בביתו ואחר-כך הלך למקום קנית ערובו, יש לצנן פכדור אם מטר לו לחזר למטר לביתו אף לדעה זו, דאף דכעלמא קוטא לן דחלל מלוי בזמן בית-השקטות, והו נק לענין קנית ערוכב, אבל סקא דאנת ערוכב הנה חוץ לעיר אלא דאנן מקלקלן לה לחזר לביתו משום דלן בביתו, טפסכרא ולא טאי בזמן בית-השקטות לכו. והצ"ח ראה לדברי משה שהקל בחי"אדם בכלל עז אות ג לחזר לביתו למטר ממקום צרובו אם לביתו פלילה הנה בביתו, אף שבביתו-השמשותף נמצעב במקום צרובו, פרי דאזלינן אחר תליה להקל, אף דכעלמא עקר קנית הערוכב מלוי בביתו-השמשותף לכו, והוא הדין בענינו לענין להחמיר, וכן נכון להלכה. אחר-כך מצאתי בבית-מאיר שפסקה שם גסרן בדיו של חיי-אדם ותיבא תלמי זה פבלגאטא של ראשונים (ע), ונדעת התוספות, היא שפחלת הלילה עומד במקום שביטתו, טוב לא מהני תליה פכיה לחשוב פלה פארבע אמות אלא פצינן שלין פה הלילה פלה, עין שם. ועל-כן נראה דלמעשה יש להחמיר גם בזה, דכלא הכי דנו של הש"א-אומרים וקא מאד, דרב הפרוסקים חולקין על זה, פמו שקטב הטלחה ופיה, וכן פמב בית-מאיר, וגם פמב דבהנהגת פמב"י שפסקנו לא נמצא מה שכתבו משמו, והיי דאין לנו למחות פכר המקלין אחר שפמב הרמ"א דיש להקל והעתיקו פמה אחרונים אף דבריו, מכל מקום דבר שיש להסתפק בדעת הלש"א-אומרים נופא פנדאי אין להקל: (ב) והאלף רפה פמב דיש להחמיר נדעה ראשונה דהיא דעת רב הפרוסקים, ועין פמה שכתבנו מקדם: (ג) דאם הניח ערובו בעיר [שהיא חוץ תחומו ממקום ששבת בה], אף שאינה מתקנת בערוכב שיהיו ויולין לטלטל פה, נחשב לענין זה כמנהג ברשות-התחיר, פמו שפמב התפר אדם בכלל עז דין יא, ומודדין האלפים נגד פל רחב העיר, וכן פמב בבית-מאיר סימן ה, אולם כנאין-יצק דף לב עמוד ב דבור הפתחיל ופמב"א לא משמע הכי, ואיני יודע מה לשיב על הקראות שהביא בבית-אדם שם:

הלכות ערובי תחומין סימן תח

ובליל פארבע אמותיו, מתר לילה כל רחבה (כ) *ויש לו אלפים חוץ לעיר (כא) לצפון ולדרום, (כב) אף-על-פי שאין לו רחב כל-כף נגד המקום שקנה בו ערוב (הרי"ו ירושתם): ב *יהמניח ערובו (כג) ברשות-ההיחיד, אפלו היתה מדינה גדולה בניינה, (כד) *ואפלו עיר חרבה או מצבה (כה) הראויה לנידון, מהלך (כו) את כלת וחוצה לה אלפים אמה לכל רוח: ג יהמניח ערובו בתוך העיר ששבת בה, (כז) לא עשה פלוס (כח) אין מודדין ממקום ערובו, אלא הרי הוא ככני העיר פלם שיש להם אלפים אמה לכל רוח חוץ לעיר, וכן אם גתן ערובו במקומות

ו שם בפניא פה סא ודיכי אלענה הרי"ש במשמעות הרי"ף והמבי"ם דק"ו ו ד' השנה שם ס' עמרו של עיר וכלשכני הניח העיר

שערי תשובה

העלה שאם ברחו העיר יש נגד מקצת הרחב כפי ועי' מידת הכפר החמים אך ובמקצה שאין הכפר נגדה החום גדר, אין מאריכן אותו שיקה סיים התחום שנה ככל רחב העיר, ומכיש אם הכפר אינו אפלו נגד מקצת רחב העיר אלא מן העד, איש מועיל בנות התחום יומרו התחום

באור הלכה

באר היטב

מזנה ברוחה לז' גס'פן ללקח בקל העיר אף אם רחב הרבה מאד, מקל מקום חוץ לעיר אף בצפון ודרום אין לו להלך אלא נגד רחב מדת תחומי במקום שביחתי (ועד פלות ארך תחומי), ואם העיר רחבה ארבעה אלפים וארבע אמות קמדת רחב תחומי, (יז) אין לו לצפון ולדרום נגד העיר כלל, ולדעת המחבר הנזכרת לעיל, אף בעיר גופא אם היא רחבה יותר ממדת רחב תחומי, אינו מהלך כל רחב העיר אפלו בשטח אותו חצי העיר, (טו) ורק עד מקום רחב תחומי עם הקננות, מאחר שקלטה קננתו באמצע העיר: (כ) ויש לו אלפים וכו'. כמה (טז) מהאחרונים חולקין על הרמ"א בזה, משום דברבנו יונתן, שממנו מקור דין זה, מבאר להפך, דאין לו בצפון ודרום העיר פלוס, ורק אם העיר אינה רחבה קמדת רחב תחומי, שרחב תחומי אחר מלוי הקננות הוא ארבעה אלפים וארבע אמות כנ"ל, (יז) אי יש לו גס מחוץ לעיר מצפון ודרום עד נגד רחב תחומי ולא יותר; ואם העיר גדולה, שרחבה יותר מרחב תחומי, אף שבעיר עצמה מתר לילה בכלה¹⁶¹) אף כשהיא גדולה פאנטוכיא, מאחר שארבעה כלתה מדה בחוץ לעיר, אבל מחוץ לעיר לצפון ודרום אין לו פלוס, וענין בבאור הלכה מה שכתבו בזה: (כא) לצפון ולדרום, למעוטי (יח) אלה אמה ארך שיש לו למצרוב העיר, רשם חושבין לכלי עלמא רק ברחב שביחתי¹⁶²), וכמו אלה הראשונים שהם לצד מנחת העיר שהם ברחב ארבע אמות ועם מלוי הקננות הוא רחב ארבעה אלפים וארבע אמות ולא יותר, מן אלו: (כב) אף-על-פי שאין לו רחב כל-כף וכו'. רוצה לומר, דאם נחשב הרחב רק נגד מקום קניית הערוב לא יעלה כל-כף כמו עתה שחושבין רחב העיר וגם האלפים אמה שמשני הצדדין, אפלו הכי שרי: ב (כג) ברשות-היחיד, הניו (יט) מקום שפסקה מחיצות¹⁶⁶): (כד) ואפלו עיר חרבה, הניו, שהיה בה דיוורין ונקרבו ומחיצות (ט) החומה ושארו: (כה) הראויה לנידון, רוצה לומר, אפלו אין בה דיוורין אלא שהיא ראויה לדירה, דאם אינה ראויה לדור בה, בגין (כא) שפסקה מחיצותיה או שהיא נמוכה הרבה וכו' צא רחב אינה נחשבת כארבע אמות ומודדין האלפים במקום הנחת הערוב: (כו) את פלת, דחשכתי לה פלת פארבע אמות, וכל זה כשהיו המחיצות מקפות לשם דירה, אכן אם לא היה רחב הקפה רק סאתים, (כז) אפלו אינה מקפת לדירה נחשבת כארבע אמות, וכמבאר לעיל בסימן שצו סעיף ב: ג (כז) לא עשה פלוס, וכל שהיה (כג) בלא ערוב נמי יש לו מן העיר אלפים לכל רוח¹⁶⁷) וכל העיר לו פארבע אמות: (כח) ואין מודדין, כף צריך לומר, והוא

מקנהת יזור מארבעה אלפים וארבע אמות, כן רחב המגן-אבדוקס וכן הוא גס' פן דעת הפרשה וכן כתב הסני'אדם, והנה אף ובאבן-העזר מחזיר בזה וסבירא לה דאין אוסרין כל העיר פארבע אמות אלא-אם-כן שרחבה מכללת נמי בתוך התחום, וכן כתב הבג"י-לש, לא העתקתים, דברו האחרונים שהקלין פנה וכו' ל, וגם התקדמשה, אף דכתחלה רצה לומר גס'פן הכי משכיא, מקל מקום רחב גס'פן דברבנו יונתן לא שטעו כן והסכים להקל, כמו שכתב המגן-אבדוקס ובפול-פרוס מרי באפן זה, דאלו היה מכלל תחומי בלא לא היה ראוי מכללה לשפס פנה, ובפרט הכי שלן בעיר, הלא לדעת הרמ"א יש להקל בכל גונו: * ויש לו אלפים וכו', עין משנה ברוחה מה שכתבו דבשה אחרונים פתחו על זה, ויש, דיש האחרונים (אבן-העזר (העמיקי התיקפת-שבת) והתקדמשה וכו' שיש) שהעמידו דברי הרמ"א להלכה, ורק שכתבו דזה נראה אם העיר אין רחבה ארבעת אלפים וארבע אמות קמדת רחב תחומי, דכיון שהעיר מכללת בתוך רחב תחומי, שוב נותנין לו נגד העיר אלפים משני הצדדין כיון שהעיר נחשבת רק כארבע אמות, אבל אם העיר רחבה ממדת תחומי (כן כתבו האבן-העזר ובג"י-לש, ובתקדמשה פתב אפלו אם היא שנה למדת תחומי), אף שהעיר עצמה מתר לו להלך בקלה על-ידי-פנים גם לרחבה פתח ארך תחומי כלה בסוף העיר, אבל מן הצדדין אין לו אז פלוס, ענין שם, והנה אף דצדק השפ"א שהקשה הפגן אבדוקס וסעיף דברבנו יונתן מבאר להפך אינו קשה כל-כף, ויש לומר דהרמ"א פתב מן מהדעת עצמו, ואף דמלשונו בדרך-משה משמע דכתב זה לדעת רבנו יונתן, בעל-פיהו צריך לומר דלמלכה פתב כן ולא לדעתו, ושם כתב בלשון אפסור וכאן הכריע כן להלכה (ומה שגרשם ברמ"א רבנו יונתן, דרוצ שהיה רק מטרשים ולא מרמ"א גופא, כמו שראה הרואה בשלחן-ערוך הראשונים), אכן לוינא מאחר שקרבנו יונתן כתב להקניא להמירי, קשה להקל בזה, וכמו שכתבו הפגן-אבדוקס ואלוה רבה, וגם הרמ"א ענין גס'פן לענין במקד אבדוקס, וכן פסק הסני'אדם ודעת דעת האבן-העזר שהצריך לנשב דעת הרמ"א, ומה שכתבו הבג"י-לשע והתקדמשה להעדיק דעת הרמ"א, דסבירא לה דמאי נפקא-מנה רחב מארך והכשם שבאריך העיר נותנין לו אלה לצד מצרב משום דהעיר נחשבת רק פארבע אמות הוא הדין ברחב פתח שבעיר פארבע אמות אם-כן יש לו משני הצדדין אלפים, אין הכרח בזה לדחות דעת הפגן אבדוקס וסעיף שכתבו בפשיטות משפעות ר"י דיש נפקא-מנה פין ארך לרחב, והטעם פשוט, דלענין מדתו לצד מצרב סבירא הוא שבין שנתן ערובו לפנחה העיר אלה אמה ופדית תחומי דרך העיר הוא, אם-כן מאחר שחושבין לו כל העיר פארבע אמות נשאר לו עוד אלה למצרב, אבל לענין הצדדין, שאין לו עוד כלל להלך דרך העיר לשם, אטו מפי שנמצא עיר או כפר מכלל בתוך תחומי תרחק מפת תחומי? ואדרבה, מסתבר דמלשון מדת תחומי בשנה מן הצדדין ממקום שביחתי אף נגד העיר, וכן לענין הליך בעיר גופא מקלין דנחשבת לו פארבע אמות אף שרחבה עוד יותר ממדת תחומי אבל לענין הצדדין לא יתחב תחומי כלל, וכענין זה כתב הסני'אדם; אכן מאחר שכתב הכי סמ"א להקל, ולדעת האבן-העזר ובג"י-לשע והתקדמשה כן, הסקל בשעת הדחק יש לו על מי לסמוך, מן נראה לעניית דעת: * והמניח ערובו וכו', מרי שהיא שוכת במקום אחר אלא ששם הניח ערובו: * ואפלו עיר חרבה, בסמ"א איכא פלגמא בזה שמואל וכו' אלענה, והסק הרמ"ם להקל פתבי אלענה, וכן כתב הרמ"ש, ותידין כן מדעת הרמ"ף טולא הכי פלגתם שמע מנה וסבירא לה להקל, ענין שם, ולכן סתם המחבר

שער הצינן

(י) דמלא רק לענין העיר עצמה הקלו המש"אומרים הן אבל לא לענין חוצה, וכו' ל, וכן כתב הסני'אדם: (טו) טגן-אבדוקס ושי"א: (טז) טגן-אבדוקס ואלוה רבה וכן כתב הסני'אדם, ונקראה שהסכים גם הרמ"א לה, שרמו לענין בטגן-אבדוקס: (יז) פרישה וכו' אדם, והסק-אבדוקס סתם בזה, ומשמע לכאורה שסוכר שאין לו לצפון ולדרום כלל בזה בכל גונו, פתח ששאר תחומי הוא האלה שלצד מנחת וכן האלה שלצד מצרב, אכן במחצית-השקל פתב שגם הוא מורה ולא גרע צפון ודרום של צד העיר מלצד מצרב: (יח) כל האחרונים כבאר דעת רבנו יונתן וכן העמיקי להלכה: (יט) אחרונים: (כ) רש"י: (כא) רש"י: (כב) כן מוכח מרמב"ם בפרק ד' מהלכות ערוכין הלכה ד: (ג) רש"י:

הלכות ערובי תחומין סימן תח

ביאורים ומוספים

גם כאן יש לישר את הקו, ושכר במירת רחב העיר כנגד כל התחום, והוסיף, שמימינו אם לא היה הכפר המובלע עומד כנגד העיר אלא כנגד תוספת הקרנות, אין מבליעים אותו כלל, שלא נאמר דין הבלעה אלא במקום עיקר המדידה שהוא כנגד העיר עצמה. אמנם באופן שעומד הכפר כנגד הקרפף הניתן לעיר, הסיק שם שעיבור העיר נדון כעיר עצמה, ומבליעים את הכפר שכנגדה.

[משנ"ב ס"ק כג]

הגני מקום שנקף מחיצות¹⁶.

16) ראה בשערי צדק לעיל (ס"ק יג), שצידד שאף עיר שאינה מתוקנת מחיצות חשובה כדי אמות אם הניח בה עירובו. וכן כתב החזו"א (א"ח סי' קי"ז), שלהלכה אין הבדל בין עיר המוקפת מחיצות לבין עיר שאינה מוקפת, ובכל אופן שיש לה דין עיר, גם אם היא הריבה ואין בה כיום ריורים, הנותן בה את עירובו נחשבת על ידי זה כולה כדי אמות, ומהלך את כולה והוצה לה אלפים אמה לכל רח. והוסיף, שיתכן שכשיש לעיר חומה, מועילה החומה להחשיבה כדי אמות גם אם הרבו מחיצות הבתיים עבה, כיון שיש לה שם עיר מצד החומה שלה.

[משנ"ב ס"ק כז]

שקרי בלא ערוב נמי יש לו מן העיר אלפים לקל דה"ל.

17) החידוש ברין זה, כתב הבני ציון (ס"ק ו) שאין אומרים שכשהניח עירוב בתוך העיר הסתלק משביתת כלל העיר, ושוב אין מודדים לו אלפים מקצה העיר אלא רק ממקום הנחת העירוב, ואפילו אם כלו האלפים בתוך העיר לא תהיה לו רשות ללכת אלא עד שם ותו לא, התחדש כאן שלא הפסיד את שביתת אנשי עירו.

[משנ"ב ס"ק כ]

אף שפער עצמה מטר לילף בכלה¹⁴.

14) והחזו"א כתב (א"ח סי' קי"ז) יד ד"ה ולדינא נראה) שדוקא בעיר שלן בה נאמר הדין שמהלך את כולה גם אם היא רחבה ממידת תחומו, אבל בעיר המובלעת בתחומו, אם רחבה יותר ממידת התחום אינו מהלך בה אלא כנגד תחומו. ומה שאמרו שהיא כדי אמות, היינו לענין מידת תחומו הנמשך אחרי העיר שלגבי זה נחשבת העיר כאילו היא די אמות, ולא לענין צידי העיר.

[משנ"ב ס"ק כא]

דקם חושבין לקלי עלמא רק כרחב שבינתו¹⁵.

15) ואם כנגד עירו שהיא מקום שביתתו, היה לצד מזרח כפר המובלע בתוך התחום שדינו כדי אמות, ומוסיף על התחום דרך משל ה' מאות אמה, כתב בשו"ת נודע ביהודה (מהר"ת א"ח סי' ט) שאותן ה' מאות אמה אין מרחיבים אותן עד כנגד אלפים אמה לצפון ולדרום של העיר, אלא נותנים להם אלפים אמה לצפון ולדרום רק כנגד הכפר, ונמצא שאם למשל היה רחב העיר מצפון לדרום אלף אמה, ושנחה עם תחומה חמשת אלפים אמה, לא יוכל ללכת בהם אלא עד סוף אלפים למזרח, אבל משם ואילך באותן חמש מאות הנוספות שזוכה מכה הכפר המובלע בה, אין נותנים לו אלא אלפים בלבד משני צידי הכפר, ואם היה הכפר דרך משל רחב ה' מאות אמה, יוכל ללכת מצפון לדרום רק בשטח של ארבעת אלפים וחמש מאות אמה.

מאידך, החזו"א כתב (א"ח סי' קי"ז) שמדברי השו"ע לעיל (סי' שצט ט"ה) מוכח שלעולם יש ליתן מידת תחום ביושר, ולכן

